

Økologiske grønnsaker

Økologisk produksjon av grønnsaker og belgvekster følger de offentlige reglene for økologisk produksjon. Reglene stiller egne krav til blant annet gjødsling, plantevern, jordhelse, vekstskifte og frø. For grønnsaker og belgvekster handler økologisk produksjon særlig om å bygge opp jordas fruktbarhet uten syntetiske sprøytemidler og lettløselig mineralgjødsel, og om å forebygge ugras, sykdom og skade med naturlige metoder.

Kort fortalt

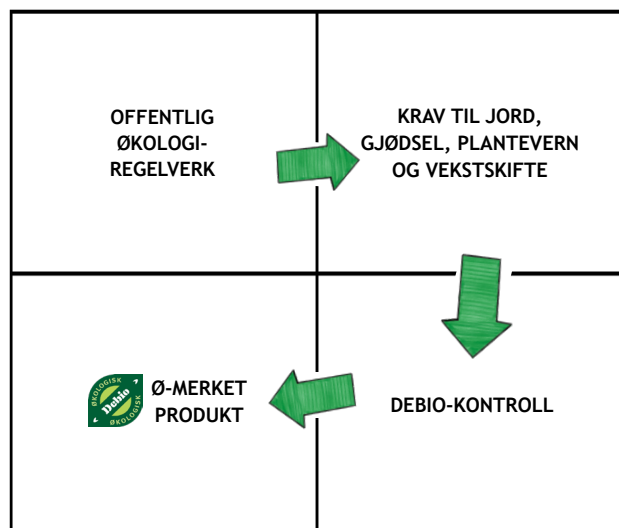
Økologisk produksjon av grønnsaker og belgvekster har egne krav til gjødsling, plantevern, jordhelse og vekstskifte. Sammenlignet med ikke-økologisk produksjon betyr det blant annet forbud mot syntetiske sprøytemidler og lettløselig mineralgjødsel. Gjennom vekstskifte ønsker man å unngå at de samme vekstene dyrkes på samme plass år etter år, dette for å øke fruktbarhet i jorda og redusere risiko for plantesykdom og skadedyr. Man benytter også økologiske frø og plantemateriale, som er bedre egnet til å klare seg uten syntetiske sprøytemidler. Det er også krav om en periode med omlegging (karens) før avlingen kan selges som økologisk.

HVA BETYR Ø-MERKET?

Ø-merket er det offisielle merket for økologisk mat i Norge. Merket viser at maten er produsert, bearbeidet og solgt i tråd med det offentlige økologiregelverket. I Norge er det Debio som kontrollerer og godkjenner økologisk produksjon for Mattilsynet. For å kunne bruke Ø-merket må produksjonen kontrolleres og godkjennes. Regelverket kommer i tillegg til de andre kravene som gjelder for norsk matproduksjon.

HVA SKILLER ØKOLOGISKE GRØNNSAKER OG BELGVEKSTER FRA IKKE-ØKOLOGISKE?

I økologisk produksjon er det ikke tillatt å bruke syntetiske sprøytemidler eller lettløselig mineralgjødsel. I stedet bygges jorda opp med vekstskifte, belgvekster, grønn gjødsling, husdyrgjødsel og annet organisk materiale. Skadedyr og sykdom holdes nede med hardføre sorter, vekstskifte, mekaniske metoder og naturlige fiender, for eksempel gjennom samplanting, fuglekasser og nyttedyr. Det skal brukes økologisk frø og formeringsmateriale. For arealer hvor det skal produseres ettårige vekster som grønnsaker er karenstiden 24 måneder før såing.

TEMA	MINIMUMSKRAV ØKOLOGISK PRODUKSJON	MINIMUMSKRAV IKKE-ØKOLOGISK PRODUKSJON
Plantevern	Forbud mot syntetiske sprøytemidler. Robuste sorter, vekstskifte, mekaniske metoder og naturlige fiender.	Tillatt å bruke syntetiske sprøytemidler.
Gjødsling	Forbud mot lettløselig mineralgjødsel. Næring fra vekstskifte, belgvekster, grønn gjødsling, husdyrgjødsel og organisk materiale.	Tillatt å bruke lettløselig mineralgjødsel.
Vekstskifte	Sentralt krav for å styrke jordhelse og bekjempe ugras, sykdom og skadedyr.	Ikke samme krav; monokultur er vanlig.
Frø	Økologisk frø og formeringsmateriale.	Ingen tilsvarende krav.
Karenstid	24 måneder før såing.	Ingen karenstid.

ØKOLOGISK GRØNTPRODUKSJON OG BÆREKRAFT

Produksjon av mat påvirker miljøet. Utslipp, arealbruk, redusert jordhelse, tap av biologisk mangfold og bruk av helsefarlige hjelpemidler i produksjonen er viktige deler av dette bildet, spesielt for importerte grønnsaker og belgvekster. Økologisk landbruk jobber for å redusere flere av disse belastningene. Det skjer blant annet gjennom forbud mot syntetiske sprøytemidler og lettløselig mineralgjødsel, krav til økologisk fôr og større fokus på lokale ressurser og kretsløp.

For grønnsaker og belgvekster er gjødsling, plantevern, jordhelse og biologisk mangfold særlig relevant. Økologisk produksjon stiller egne krav på disse områdene. Regelverket for økologisk produksjon gir klare regler for hvordan produksjonen skal ta hensyn til miljø, ressursbruk og naturen rundt.

Et viktig mål i økologisk planteproduksjon er å bevare og forbedre jordas fruktbarhet og å forebygge jorderosjon. Når man ikke bruker syntetiske sprøytemidler, unngår man også at slike stoffer spres til jord, luft og vann rundt arealene. Vekstskifte, grønn gjødsling og bruk av organisk materiale bidrar til levende jord og et rikere biologisk mangfold.

Markedstall fra 2025

1500 tonn økologiske gulrøtter ble produsert i Norge.

3,7 prosent av grønnsakene i dagligvare var økologiske.

6,5 prosent økte omsetningen av økologiske grønnsaker

708 millioner kroner ble omsatt i økologiske grønnsaker i dagligvare.

EUs mål er 25 prosent økologisk landbruk innen 2030.

Norges mål er 10 prosent økologisk jordbruksareal innen 2032.

HVORFOR BØR DU VELGE ØKOLOGISKE GRØNNSAKER OG BELGVEKSTER?

Økologisk produksjon av grønnsaker og belgvekster gir forbrukere, innkjøpere og andre aktører et alternativ der produksjonen har strengere krav til plantevern, gjødsling, jordhelse og ressursbruk. Ø-merket viser at produksjonen skjer etter de offentlige reglene for økologisk mat.

